

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری

شهریورماه ۱۳۹۵

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری»

به استناد مفاد تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات پس از آن، تصویب نامه شماره ۹۸۲۹۷/ت/۶۶۷۳۸/هـ مورخ ۱۳۹۰/۵/۱۲ هیأت محترم وزیران و مفاد دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۹ شورای پول و اعتبار، «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تصویب می‌گردد:

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل، عناوین زیر به جای عبارات مربوط به کار می‌روند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛
- ۳-۱- مرابحه: عقدی که به موجب آن عرضه‌کننده؛ بهای تمام شده اموال و خدمات را به اطلاع مشتری می‌رساند و سپس با افزودن مبلغ یا درصدی اضافی به عنوان سود، آن را به صورت نقدی، نسبه دفعی یا اقساطی، به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید/سررسیدهای معین به مشتری واگذار می‌کند؛
- ۴-۱- کارت اعتباری: کارت اعتباری که مؤسسه اعتباری می‌تواند به وسیله آن و در چارچوب ضوابط مربوط از جمله آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» و مفاد این دستورالعمل، به مشتری تا سقف معینی، اعتبار اعطاء نماید؛
- ۵-۱- سقف اعتبار: حداکثر اعتباری که مؤسسه اعتباری به مشتری تخصیص می‌دهد تا در چارچوب قرارداد کارت اعتباری، برای پرداخت وجه خرید اموال و دریافت خدمات در خصوص کارت اعتباری، مورد استفاده قرار گیرد؛
- ۶-۱- مانده کارت: مابه‌التفاوت مبلغ سقف اعتبار و اصل تسهیلات تسویه نشده توسط مشتری؛

- ۷-۱ - **تاریخ انقضاء:** تاریخ قید شده بر روی کارت اعتباری که توسط مؤسسه اعتباری تعیین و مشتری می‌تواند حداکثر تا آن تاریخ، از کارت مذکور استفاده نماید؛
- ۸-۱ - **قرارداد کارت اعتباری:** قراردادی که در زمان صدور کارت اعتباری فی‌مابین مؤسسه اعتباری و مشتری بر اساس مباحثه منعقد گردیده و مبین توافقات، تعهدات و سایر الزامات طرفین در خصوص کارت اعتباری می‌باشد؛
- ۹-۱ - **مشتری:** شخص حقیقی که درخواست وی مبنی بر اخذ کارت اعتباری به مؤسسه اعتباری ارایه گردیده، کارت اعتباری به نام وی صادر شده و در قالب مباحثه از مؤسسه اعتباری تسهیلات اخذ می‌نماید؛
- ۱۰-۱ - **پذیرنده کارت:** شخصی که در قبال دریافت وجه از طریق پایانه فروش فیزیکی یا مجازی، مبادرت به واگذاری اموال یا ارائه خدمات به مشتری می‌نماید؛
- ۱۱-۱ - **صورت حساب:** اعلامیه‌ای که مؤسسه اعتباری مطابق با مفاد این دستورالعمل، برای مشتری ارسال نموده و طی آن تراکنش‌های مالی کارت اعتباری در دوره زمانی یک ماهه، به اطلاع وی می‌رسد؛
- ۱۲-۱ - **دوره تنفس:** مهلت هفت روزه تقویمی مؤسسه اعتباری به مشتری از تاریخ صدور صورت حساب.

فصل دوم: الزامات ناظر بر قرارداد کارت اعتباری

- ماده ۲ - صدور کارت اعتباری صرفاً بر مبنای قرارداد کارت اعتباری بین مؤسسه اعتباری و مشتری مجاز می‌باشد.
- ماده ۳ - مؤسسه اعتباری موظف است در چارچوب مفاد این دستورالعمل، اموال و یا خدمات مورد تقاضای مشتری را از پذیرنده کارت خریداری و در قالب مباحثه به مشتری واگذار نماید.
- ماده ۴ - مؤسسه اعتباری مکلف است حداقل موارد زیر را در قرارداد کارت اعتباری درج نماید:
- ۴-۱ - سقف اعتبار؛
- ۴-۲ - نوع تسهیلات اعطایی (نسبیه دفعی یا نسبیه اقساطی) و سررسید/سررسیدهای آن؛
- ۴-۳ - نحوه تعیین و محاسبه سود تسهیلات مباحثه، موضوع ماده (۲۱)؛
- ۴-۴ - مدت اعتبار کارت؛
- ۴-۵ - دوره و نحوه بازپرداخت تسهیلات؛
- ۴-۶ - دوره تنفس؛
- ۴-۷ - نرخ و روش محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین، موضوع ماده (۲۵)؛

- ۴-۸- نوع و میزان وثایق؛
- ۴-۹- زمان بندی و روش های ارسال صورت حساب؛
- ۴-۱۰- روش اطلاع رسانی مؤسسه اعتباری به مشتری در مواقع لزوم؛
- ۴-۱۱- الزام دارنده کارت مبنی بر اعلام عدم دریافت صورت حساب، حداکثر ظرف مدت سه روز کاری پس از پایان هر دوره زمانی یک ماهه؛
- ۴-۱۲- نحوه و مهلت اعتراض به صورت حساب؛
- ۴-۱۳- چگونگی و زمان رسیدگی به اعتراض واصله؛
- ۴-۱۴- ضوابط مربوط به نگهداری، استفاده و صدور کارت المثنی در صورت فقدان یا سرقت کارت اعتباری؛
- ۴-۱۵- ضوابط مربوط به انسداد و ابطال کارت اعتباری، وفق مفاد این دستورالعمل.

فصل سوم: ویژگی های کارت اعتباری و الزامات ناظر بر صدور و تمدید کارت اعتباری

- ماده ۵- مؤسسه اعتباری می تواند در چارچوب مفاد این دستورالعمل نسبت به صدور کارت اعتباری اقدام نماید.
- ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور کارت اعتباری، تمهیدات لازم را برای استفاده از کارت مزبور توسط مشتری فراهم نماید.
- ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از ارائه خدمات کارت اعتباری، بسترهای لازم جهت اتصال به مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مکننا) را فراهم نماید.
- ماده ۸- مؤسسه اعتباری مکلف است در فرایند صدور، تمدید و استفاده از کارت اعتباری توسط مشتری، تمامی قوانین، آیین نامه ها و دستورالعمل های مربوط، از جمله ضوابط مبارزه با پولشویی را رعایت نماید.
- ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است قبل از صدور کارت اعتباری، نسبت به اعتبارسنجی مشتری اقدام نماید؛ به نحوی که اعتبارسنجی به عمل آمده مبین میزان توان و ظرفیت اعتباری وی باشد. مؤسسه اعتباری مجاز به اعطای اعتبار بیش از ظرفیت اعتباری مشتری نمی باشد.
- ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری مکلف است؛ قبل از صدور یا تمدید کارت اعتباری، وضعیت بدهی غیر جاری و چک برگشتی مشتری را از بانک مرکزی استعلام و حسب ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، نسبت به صدور یا تمدید کارت اعتباری اقدام نماید.

ماده ۱۱- صدور کارت اعتباری توسط مؤسسه اعتباری، منوط به اخذ شناسه مربوط از مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مکننا)، مطابق با رویه اعلامی از سوی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی می‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است پس از صدور کارت اعتباری، با استفاده از کد مأخوذه موضوع این ماده، مراتب را در مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مکننا) ثبت نماید.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به تخصیص اعتبار تا سقف پانصد میلیون (۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال در قالب کارت اعتباری در سه طبقه مشروحه ذیل اقدام نماید:

۴-۱۶- کارت اعتباری طلایی رنگ تا سقف پانصد میلیون (۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال؛

۴-۱۷- کارت اعتباری نقره‌ای رنگ تا سقف سیصد میلیون (۳۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال.

۴-۱۸- کارت اعتباری برنزی رنگ تا سقف یکصد میلیون (۱۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال.

ماده ۱۳- مجموع اعتبار قابل تخصیص از سوی مؤسسات اعتباری به هر مشتری در قالب کارت اعتباری، حداکثر پانصد میلیون (۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال است.

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور و اعطای کارت اعتباری به مشتری، کنترل‌های لازم را از طریق مرکز کنترل و نظارت اعتباری (سامانه مکننا)، در خصوص رعایت سقف موضوع این ماده به عمل آورد.

ماده ۱۴- چنان‌چه پس از تاریخ انقضای کارت اعتباری، مشتری مجدداً درخواست اخذ کارت اعتباری نماید، اعتبار کارت اعتباری جدید بدون در نظر گرفتن بدهی مشتری بابت کارت قبلی و بر اساس ضوابط مربوط تعیین می‌شود؛ لیکن، مانده کارت اعتباری جدید، معادل مابه‌التفاوت مبلغ اعتبار کارت اعتباری جدید و مانده بدهی مشتری بابت اصل تسهیلات اعطایی از محل کارت قبلی می‌باشد.

ماده ۱۵- کارت اعتباری دارای ویژگی گردان است؛ بدین نحو که تا تاریخ انقضاء، همواره به میزان مابه‌التفاوت مبلغ سقف اعتبار و اصل تسهیلات تسویه نشده توسط مشتری، دارای اعتبار می‌باشد.

ماده ۱۶- مانده اعتبار کارت اعتباری صرفاً برای اعطای تسهیلات در قالب مرابحه قابل استفاده بوده و تراکنش‌های مالی دیگر نظیر؛ برداشت وجه، انتقال وجه و برداشت کارمزد از کارت مزبور مجاز نمی‌باشد.

تبصره ۱- واریز وجه به کارت اعتباری از ممنوعیت این ماده مستثنی می‌باشد. در این صورت، اولویت مصرف موجودی کارت اعتباری جهت خرید اموال و خدمات، با وجوه واریزی است.

تبصره ۲- در صورتی که مشتری بابت استفاده از کارت اعتباری به مؤسسه اعتباری دارای بدهی باشد، مؤسسه اعتباری می‌تواند وجوه واریزی را جهت تصفیه بدهی وی برداشت نماید.

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری می تواند حسب درخواست مشتری، مدت اعتبار کارت اعتباری را بر اساس ضوابط و مقررات جاری تمدید کند. در این صورت، مؤسسه اعتباری موظف است پیش از تمدید، نسبت به اعتبارسنجی مشتری، تمدید مدت قرارداد، ارزیابی مجدد وثایق و ... اقدام نماید. تمدید مدت اعتبار کارت اعتباری صرفاً در صورتی مجاز است که درخواست تمدید قبل از تاریخ انقضای کارت اعتباری از سوی مشتری به مؤسسه اعتباری ارائه شده باشد.

فصل چهارم: الزامات ناظر بر تسهیلات کارت اعتباری

ماده ۱۸- مجموع بدهی مشتری بابت خریدهای انجام شده طی دوره در قالب یک فقره تسهیلات، به صورت نسبه دفعی یا اقساطی به مشتری اعطاء می گردد.

ماده ۱۹- سررسید تسهیلات نسبه دفعی به تشخیص مؤسسه اعتباری و به دو صورت زیر تعیین می گردد:

۱-۱۹- حداکثر تا پایان دوره تنفس؛

۲-۱۹- حداکثر ۱۲ ماه پس از پایان دوره تنفس.

ماده ۲۰- مهلت بازپرداخت تسهیلات نسبه اقساطی، به تشخیص مؤسسه اعتباری، حداقل ۱۲ ماه و حداکثر ۳۶ ماه پس از پایان دوره تنفس تعیین می گردد.

ماده ۲۱- سود تسهیلات نسبه دفعی و اقساطی بر اساس نرخ سود عقود غیرمشارکتی مصوب شورای پول و اعتبار در زمان استفاده از کارت اعتباری و بر مبنای دوره زمانی از تاریخ/تاریخهای استفاده تا سررسید قسط/اقساط تسهیلات اعطایی محاسبه می شود. در هر حال نرخ موثر سود محاسبه شده نباید از نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار برای عقود غیرمشارکتی بیشتر گردد.

ماده ۲۲- اولویت تسویه تمام یا بخشی از بدهی مشتری بابت صورت حسابهای مختلف، در صورت عدم تعیین توسط وی، با صورت حسابهایی می باشد که زودتر صادر گردیده است.

ماده ۲۳- در صورتی که سررسید تسهیلات تسهیلات اعطایی از طریق کارت اعتباری فراتر از تاریخ انقضای کارت اعتباری باشد، مهلت بازپرداخت تسهیلات مزبور، در چارچوب ضوابط و مقررات جاری، پس از تاریخ انقضای کارت اعتباری ادامه می یابد.

ماده ۲۴- چنانچه مشتری پس از دوره تنفس و پیش از سررسید نسبت به بازپرداخت تمام یا بخشی از تسهیلات اقدام نماید، مؤسسه اعتباری مکلف است حداقل ۹۰ درصد سود مستتر در قسط/اقساط زود پرداخت را متناسب با

مدت باقی مانده تا سررسید قسط/اقساط پرداخت شده، به مشتری تخفیف دهد و مبلغ وصولی را بین مانده اصل و سود تسهیلات اعطایی تسهیم بالنسبه نماید.

ماده ۲۵- چنان چه مشتری به تعهدات خویش در قبال مؤسسه اعتباری مبنی بر بازپرداخت تمام یا بخشی از تسهیلات در سررسید/سررسیدهای مقرر عمل ننماید، مؤسسه اعتباری مبلغی را تحت عنوان وجه التزام تأخیر تأدیه دین، بر اساس ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی، متناسب با مبلغ و مدت تأخیر، مستند به قرارداد مطالبه می نماید.

فصل پنجم: الزامات ناظر بر صورت حساب کارت اعتباری

ماده ۲۶- صورت حساب ارسالی به مشتری باید حداقل مشتمل بر موارد ذیل باشد:

۱-۲۶- مشخصات مشتری؛

۲-۲۶- سقف اعتبار؛

۳-۲۶- دوره زمانی صورت حساب؛

۴-۲۶- مجموع مبالغ اعتبار استفاده شده و جزئیات آن به تفکیک تاریخ طی دوره زمانی یک ماهه؛

۵-۲۶- نرخ و میزان سود تسهیلات اعطایی تا سررسید؛

۶-۲۶- مانده کارت در ابتدا و انتهای دوره؛

۷-۲۶- دوره تنفس؛

۸-۲۶- مهلت اعتراض؛

۹-۲۶- نحوه بازپرداخت مبلغ صورت حساب؛

۱۰-۲۶- مانده بدهی مشتری بابت صورت حساب های قبلی.

ماده ۲۷- مؤسسه اعتباری موظف است صورت حساب را در پایان هر دوره یک ماهه و به روش توافق شده، برای مشتری ارسال نماید. اولین صورت حساب یک ماه پس از تاریخ صدور کارت اعتباری ارسال می شود.

تبصره - در صورت تأخیر در ارسال صورت حساب توسط مؤسسه اعتباری، مدت تأخیر به دوره تنفس افزوده می شود.

ماده ۲۸- اطلاعات مربوط به صورت حساب های صادر شده باید مطابق با رویه اعلامی از سوی اداره نظام های پرداخت بانک مرکزی به سامانه مکن ارسال گردد.

فصل ششم: انسداد و ابطال کارت اعتباری

ماده ۲۹- چنان چه مطالبات مؤسسه اعتباری ظرف مدت دو ماه از سررسید وصول نشود، مؤسسه اعتباری موظف است کارت اعتباری را مسدود نماید و امکان استفاده از مانده کارت را به حالت تعلیق درآورد. مؤسسه اعتباری مکلف است مراتب را به روش توافق شده به مشتری اعلام کند. در صورتی که حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از سررسید، مطالبات مؤسسه اعتباری وصول نشود، مؤسسه اعتباری ملزم به ابطال کارت اعتباری می‌باشد.

ماده ۳۰- چنان چه کارت اعتباری سه بار مسدود شود، مؤسسه اعتباری ملزم به ابطال آن می‌باشد.

ماده ۳۱- در صورت موافقت مؤسسه اعتباری با درخواست مشتری مبنی بر رفع انسداد یا اعطای مجدد کارت اعتباری ابطال شده به دلیل عدم ایفای تعهدات از جانب مشتری، رفع انسداد، شارژ یا اعطای مجدد کارت اعتباری، پس از بازپرداخت کامل دیون سررسید شده مشتری، منوط به سپری شدن دو ماه در مورد کارت اعتباری مسدودی و یک سال در مورد کارت اعتباری ابطال شده می‌باشد.

فصل هفتم: سایر الزامات

ماده ۳۲- حداقل استانداردها و مشخصات فنی و امنیتی کارت اعتباری مطابق با ضوابط ابلاغی از سوی اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۳۳- مؤسسه اعتباری می‌تواند وفق ضوابط ابلاغی از سوی بانک مرکزی، مبالغی را تحت عنوان «کارمزد صدور کارت اعتباری و اعتبارسنجی مشتری» و «آبونمان سالانه کارت اعتباری» از مشتری و «کارمزد بهره برداری از کارت اعتباری» از پذیرنده کارت مطالبه نماید.

تبصره ۵- مطالبه هرگونه وجه دیگری از مشتری به استثنای موارد مذکور در این دستورالعمل، تحت هر عنوان ممنوع است.

ماده ۳۴- چنان چه طبق توافق مؤسسه اعتباری و پذیرنده کارت، پرداخت مطالبات پذیرنده ناشی از استفاده مشتری از کارت اعتباری در پایان دوره تنفس انجام پذیرد، مشروط به این که مشتری بدهی خود را تا پایان دوره تنفس پرداخت نماید، مؤسسه اعتباری بابت استفاده مشتری از کارت اعتباری، مجاز به دریافت سود نمی‌باشد.

ماده ۳۵- در خصوص کارت‌های اعتباری که قبل از لازم الاجرا شدن این دستورالعمل صادر شده و در اختیار مشتریان قرار گرفته است، مؤسسه اعتباری مکلف است تا تاریخ انقضای کارت‌های مزبور، مطابق با مفاد قرارداد فی‌مابین و ضوابط قبلی اقدام نماید.

ماده ۳۶- به استثنای مواردی که صریحاً در این دستورالعمل ذکر شده است، سایر موارد ناظر بر کارت اعتباری، تابع قوانین موضوعه، آیین نامه‌ها و ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی از جمله «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» می‌باشد.

ماده ۳۷- تخطی از مفاد مقرر در این دستورالعمل موجب اعمال مجازات های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی ربط می‌شود.

ماده ۳۸- این دستورالعمل از تاریخ ابلاغ، جایگزین مقررات ذیل می‌گردد:

۳۸-۱- بخشنامه شماره ۱۰۰۷/هـ مورخ ۱۳۸۴/۳/۵ معاون اداری و مالی بانک مرکزی؛

۳۸-۲- بخشنامه شماره ن.پ/م/۱۶۵۹ مورخ ۱۳۸۷/۹/۲؛

۳۸-۳- «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری بر پایه عقد مرابحه»، مصوب سی و یکمین و چهل و یکمین جلسات مورخ ۱۳۹۰/۵/۹ و ۱۳۹۰/۶/۲۰ کمیسیون اعتباری بانک مرکزی، موضوع بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۷۶۳ مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۰؛

۳۸-۴- بخشنامه شماره ۹۰/۱۵۰۹۱۹ مورخ ۹۰/۶/۳۰؛

۳۸-۵- بخشنامه شماره ۹۰/۱۹۲۲۰۱ مورخ ۹۰/۸/۱۵؛

۳۸-۶- بخشنامه شماره ۹۱/۱۰۸۳۱۲ مورخ ۹۱/۴/۲۸؛

۳۸-۷- بخشنامه شماره ۹۰/۱۷۸۹۰۱ مورخ ۹۰/۷/۱۰؛

۳۸-۸- بخشنامه شماره ۹۱/۲۱۲۷۴۶ مورخ ۹۱/۸/۹، موضوع بند (۱) از شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۳ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی؛

۳۸-۹- بخشنامه شماره ۹۲/۲۹۵۳۴۴ مورخ ۹۲/۱۰/۸؛

۳۸-۱۰- «دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری مرابحه»، مصوب ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۴ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی، موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۱۱۱۳۶۴ مورخ ۹۴/۵/۴؛

۳۸-۱۱- «دستورالعمل صدور و راهبری کارت اعتباری مرابحه (کام)»، موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۲۷۳۹۱۷ مورخ ۱۳۹۴/۹/۲۵ معاونت فناوری‌های نوین بانک مرکزی؛

۳۸-۱۲- بخشنامه شماره ۹۴/۳۰۰۵۴۳ مورخ ۹۴/۱۰/۱۹ مدیریت کل فناوری اطلاعات بانک مرکزی؛

۳۸-۱۳- «دستورالعمل اعتباری استفاده از کارت اعتباری خرید کالای مصرفی با دوام تولید داخل» موضوع یک‌هزار و دویست و هشتمین صورتجلسه مورخ ۱۳۹۴/۷/۲۸ شورای پول و اعتبار، ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۴/۳۸۵۶۳۵ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۴ مدیریت کل اعتبارات بانک مرکزی.

۳۸-۱۴- بخشنامه شماره ۹۵/۲۹۲۸۵ مورخ ۱۳۹۵/۲/۵ مدیریت کل اعتبارات بانک مرکزی.

«دستورالعمل اجرایی کارت اعتباری» در (۳۸) ماده و (۵) تبصره در یازدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۵/۵/۳۱ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا می‌باشد.